Ner 289. ROK 1844. WTOREK 17 GRUDNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprocz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiace złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięc.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień odzina		Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne różne uwagi
	6	27" 3, 170	— 2, 9	1, 57	WPnWschodni wicher	Pochmurno	
14	2	2, 878	— 1, 0	1, 75	Pn.Wschodni słaby	"	
	10	2, 888	— 3, 7	1. 38	,, średni	,,	

Wiadomości krajowe.

KRAKOW.

☞ W gazecie wczorajszéj zaszły pod artykułem z Krakowa, następujące omyłki, które prostują się od razu:

W wierszu 10 od góry zamiast: *komu innemu*, powinno być *kommunizmu*; — w wierszu 25 zamiast: *konkulnizmu*, powinno być także: *kommunizmu*.

Wczoraj przejeżdżała tędy do Wiednia, pierwsza tancerka baletu warszawskiego panna Wendt, dokąd na pół roku zaangażowaną została przy teatrze opery cesarskiéj.—Na wiosnę udaje się do Włoch.—

Na piątém przedstawieniu opery CÓRKA PÓŁKU natłok słuchaczy był tak wielki, że wiele osób pózno przybyłych, niemogły dostać już biletów. Gra i śpiew panny Studzińskiéj zamieniły ją w kochankę całéj Publiczności; niepodobna bowiem inaczéj nazwać tego piętrzącego się coraz bardziéj zapału, z jakim jest przyjmowaną. — Niemniéj prawie polubieni zostali pp. Szczypkowski i Stysinski.

Dziś dana będzie opera polska z muzyką nestora harmonii narodowéj Kurpińskiego, w 2 aktach pod napisem: *Zamek na Czorsztynie*, do któréj wchodzą: panna Studzińska, panna Hoffman, tudzież panowie Szczepkowski, Gawecki i Kossorotów basista; — poprzedzi ładna komedya w dwóch aktach: *Wiecznie*.

Wkrótce wznowiona będzie sławna opera Webera: *Wolny Strzelec* w któréj wystąpi nowy śpiewak basista P Haganowski w roli Kaspra.

Wiadomości zagraniczne.

— *Paryż 30 Listopada.* —

Z powodu powtarzania się zbrodni mieszania trucizny, a przynajmniéj, że w wielu przypadkach mocne zachodzi podejrzenie względem dopuszczenia się téj zbrodni, chociaż sąd przysięgłych nie znajduje dostatecznych dowodów potępienia winowajcy, uwaga publiczna zwróciła się na łatwość, z jaką kwas arszenikowy i niektóre inne arszenikowe preperata dostają się w zbrodnicze lub nieostrożne ręce. Władza wzięła przeto pod rozstrząśnienie rozmaite propozycye względem zapobieżenia a przynajmniéj utrudnienia niebezpiecznych skutków z trzymania w handlu kwasu arszenikowego. Akademia lekarska, szkoła aptekarska, rada zdrowia, komitet doradczy sztuk i rzemiosł, udzieliły właśnie w tym względzie swe zdania. Pozostała jeszcze kwestya, o ile kwas arszenikowy w sztuce lekarskiéj i w fabrykacyach jest niezbędny. Z tego względu minister handlu wyznaczył kommissyę złożoną z biegłych z najważniejszych gałęzi przemysłowych, w których ten materyał jest używany, i polecił jéj roztrząśnienie téj kwestyi. Członkami téj kommissyi są: p. Gay Lussac, członek izby parów, dwóch członków akademii, doktór Ofalia, jeneralny inspektor szkoły weterynaryi p. Ypart, professor szkoły aptekarskiéj, p. Bussy, kilku urzędników i fabrykantów.

Jedyny przedmiot powszechnego interessu, którym się tutejsze dzienniki zajmują, jest wybór prezydenta Zjednoczonych Stanów. *Courrier francais* pisze: »Pan Polk nie ma ani wad, ani świetnych przymiotów pana Clay: jest on pełen prostoty, poważny, łagodnego charakteru i przywiązany do instytucyi unii amerykańskiéj Demokratyczny wyborczy program, który od 5 marca 1845 r. do 5 marca 1849 ma uskutecznić,

zależy głównie na rewizyi taryfy celnej, na wcieleniu Texas i na zajęciu kraju Oregon.

Mianowanie p. Polk jest niejako rzuceniem rękawicy naszemu sąsiadowi, i jak nam się zdaje, W. Brytania. która już w kwestyi przeglądania okrętów ustąpiła Stanom Zjednoczonym, będzie musiała ustąpić i w kwestyach Texasu i Oregonu, jeżeli nie ma zamiaru prowadzić wojnę z swą dawną kolonią.«

— *Dnia* 1 *Grudnia.* —

Na koszta uroczystego przyjęcia xięztwa Aumale i xcia Joinville w Lyonie. tameczna rada municypalna wyznaczyła 20,000 fr Nadto miasto Lyon ma zamiar xiężnej Aumale, podobnie jak dawniej xiężnej Nemours, ofiarować podarunek weselny.

Zdaje się, że kwestya marokańska będzie grać główną rolę przy pociskach oppozycyi w izbie deputowanych na gabinet. Mianowicie zajmują się powszechnie tą kwestyą od czasu przybycia marszałka Bugeaud do Paryża, a opozycya nie omieszka korzystać z rozsiewanych właśnie pogłosek co do zawarcia traktatu Tangierskiego. Opowiadają bowiem, że w chwili, kiedy pełnomocnicy francuzcy układali się w Tangerze o pokój, posłannicy cesarza marokańskiego przybyli do marszałka Bugeaud, który właśnie wtedy był nieobecny i zastępował go jenerał Lamoriciere. Ci posłannicy mieli przywieźć propozycye, które miały być daleko korzystniejsze i zaszczytniejsze dla Francyi. Lubo jenerał Lamoriciere przesłał jaknajspieszniéj te propozycye marszałkowi, jednak już nadeszły za późno, to jest po podpisaniu mniéj pomyślnego traktatu. Marszałek Bugeaud dowiedziawszy się o tym pośpiechu i godnych pożałowania skutkach jego, miał z właściwą sobie drażliwością i żołnierską otwartością wynurzyć nieukontentowanie swoje w sposób dosyć przykry.

— *Dnia* 2 *Grudnia.* —

Minister oświecenia zajmuje się ułożeniem sprawozdania o stanie szkół elementarnych, które opatrzone dokładnemi statystycznemi tabellami, ma być wkrótce przedłożone królowi.

Postanowieniem królewskiem z d. 13 listopada, towarzystwo rolnicze w Algieryi, które podało prośbę w imieniu ludności téj kolonii, otrzymało upoważnienie do otworzenia subskrypcyi na szpadę honorową dla marszałka Bugeaud.

W *Quotidienne* czytamy następujący ciekawy artykuł: »Dnia 1 paźdz. 1792 r. flota francuzka liczyła 86 liniowych okrętów, z tych 3 o 120 działach, 5 o 110 dział, 10 o 80 dział, 67 o 74 dz. i 1 o 64 działach. W tejże epoce liczyliśmy 78 fregat o 40 do 32 działach.

»Wojna wybuchła; tyrańskie niedoświadczenie kommissarzy konwencyi, bojaźliwe wahania niektórych admirałów i niezręczność instrukcyj przesłanych z Paryża przez ludzi, którzy nigdy nie żeglowali, nieszczęsny zbieg okoliczności wystawiły nasze eskadry na wielkie nieszczęścia, lubo heroicznéj odwagi naszym marynarzom nigdy nie zaprzeczano.

»Nasze straty były ogromne, przykro jest wspominać o nich, ale to jest powinnością historyi, mamy dowody w ręku i podług urzędowych dokumentów udzielamy smutny wykaz który nie powinien być straconym dla przyszłości i będzie nauczającą lekcyą; doświadczenie drogo kosztowało, należy z niego korzystać.

»Straty Francyi od 1792 do 1815 r. wynoszą przez te 23 lat 91 liniowych okrętów i 170 fregat; licząc w to 10 liniowych okrętów i tyleż fregat, które się rozbiły przez burze lub spaliły przez przypadek, pierwsze zaś anglicy zabrali lub zniszczyli. Z 68 zabranych liniowych okrętów, 41 były dodane do marynarki angielskiéj. Z 137 fregat zabranych, 108 miały ten sam los.

»Nieszczęścia, jakich Francya doznała we flotach, nie przeszkadzały jéj zwycięztwom na lądzie stałym, jéj zwycięztwa zniewoliły różne narody do połączenia swych flot z francuzkiemi; ale i te nie były szczęśliwsze. Hollandya utraciła 22 okrętów i 40 fregat. Hiszpania 21 okrętów 22 fregat. Dania 20 okrętów i 10 fregat.

»Tyle pomyślności kosztowały Anglię bardzo mało, nie straciła ona jak 7 okrętów, które zostały zabrane, i 12 fregat, z których jedna *Ambuscade*, przypomina jeden z najsławniejszych czynów naszéj marynarki, została ona zabrana przez zahaczenie dnia 14 grudnia 1798 r. przez okręt francuzki daleko mniejszy korwetę *Bayonnaise*.

»Marynarka angielska powiększyła się w następujący sposób:

Wszystkich wojennych okrętów różnéj wielkości miała przy końcu r. 1793 411.
» 1798 696.
» 1809 1061.
» 1813 1009.

»W 20 latach i dla zapewnienia swego panowania na morzu, Anglia więcej niż podwoiła materyał swoich flot.

W r. 1795 parlament uchwalił 90,000 ludzi do służby w marynarce, w r 1800 135,000, a w r. 1810, 150,000 ludzi.

»Ale i to prawda, że Anglia okupiła te zdobycze ogromnemi poświęceniami pieniężnemi. W przeciągu pierwszego peryodu wojny od 1793 do 1802 budżeta téj marynarki podniosły się od 4 milionów do 16½ milionów f st., wydała przez ten czas 102 milionów f. st. A od zerwania pokoju w Amiens aż do upadku cesarstwa, te budżeta wyniosły 209,990,000 fst. (7,956,000,000 fr.)

»Teraźniejszy stan angielskiéj marynarki wojennéj trudny jest do oznaczenia. *Nawy-list* zapełniona jest nazwiskami okrętów przestarzałych i niezdatnych do służby, które straszną tworzą liczbę, ale to są trupy, które należy odłączyć od żywych. Jeden żeglarz, któremu winni jesteśmy w tym względzie uwagi godne

wypracowanie, podaje następujący inwentarz naszych sąsiadów.

11 okrętów, 17 fregat, 102 mniejszych okrętów uzbrojonych.

22 okrętów, 13 fregat, 25 mniejszych okrętów, rozbrojonych i w dobrym stanie.

43 okrętów, 39 fregat, 31 mniejszych okrętów, potrzebujących naprawy.

22 okrętów, 14 fregat, 24 lekkich okrętow, na warsztatach.

Marynarka angielska miałaby przeto wyższość nad naszą o 53 okrętów i 33 fregat.

Zapewniają że rząd jest w układach z p. Ruolz o wyzłocenie na nowo kopuły inwalidów. Za cesarstwa to wyzłocenie kosztowało półtora miliona fr. P. Ruolz podejmuje się téj roboty przez proces galwanoplastyczny za połowę téj summy.

— *Londyn* 30 *Listopada* —

Królowa przewodniczyła na onegdajszém posiedzeniu rady tajnéj w Windsor, na którem dalsze odroczenie parlamentu z dnia 12 grudnia do 4 lutego postanowione i zwołanie izb na ten dzień rozporządzone zostało. Gazeta Nadworna ogłosiła dziś właśnie postanowienie zwołujące izby.

Sir Henry Pottinger mianowany został w tymże dniu przez królowę członkiem rady tajnéj.

Złodzieje, którzy okradli dom bankierski Rogers i komp, wyśledzeni dotąd nie zostali. Kompaniści tego banku ogłosili, że tylko ich samych dotknęła ta strata, pieniądze ich przyjaciół interessu pozostały nienaruszone.

Londyński *Globe* zawiera doniesienie, że dochód rządowy w bieżącym z dniem 5 stycznia kończącym się kwartale, dotąd szczególniéj w wydziale celnym tak wielką okazał przewyżkę, iż Sir Robert Peel postanowił zniżyć podatek od dochodów na $3\frac{1}{2}$ proc.

Na ostatnim jarmarku w Howden, który jest najznakomitszym na konie w całéj Anglii, widziano po raz pierwszy chińczyka, który, z pomocą tłumacza, zakupował konie dla cesarza tak nazwanego Niebieskiego Państwa, gdzie konie są nader rzadkie.

Spuszczono temi dniami na Tamizę w Londynie statek zamówiony dla rządu belgijskiego, zbudowany z korka, kauczuku czyli gummy elastycznéj i małéj części drzewa, przeznaczony do ratowania się na morzu podczas okrętobicia. Statek ten mający 34 stopy długości, 12 szerokości i 4 głębokości, ważąc tylko 2 tonny (40 cent.), tak jest stosunkowo lekki, że nawet całkiem wodą napełniony, nie tonie. Ma 4 komórki na skład żywności, a 10 zbiorowisk (réservoir) które podług potrzeby mogą się napełniać wodą lub powietrzem. Rozbić się nigdy nie może, albowiem gumma sprężysta odrzucać go będzie od skał i mielizn za każdem uderzeniem. Obrzęd chrztu odbyty został, jak zwykle przez damę, która mu dała imię *Kamptulicon*.

Jeden z dzienników tutejszych mówi, z powodu urządzania zakładów kąpielowych i pralni dla ubogich: »Zanim ubogim dacie cieple kąpiele, pierwéj trzeba ich nakarmić, zwłaszcza, że, jak wiadomo z doświadczenia, kąpiel zaostrza apetyt; a zanim urządzić chcecie dla nich pralnie do czyszczenia koszul i t d., pierwéj trzebaby im sprawić koszule, na których zupełnie im zbywa.

Wczoraj w Blackheath umarła w 72 r. swego wieku. J. K W. Xżna Zofia Matylda, jedyna córka Wiliama Henryka xcia Gloucester. Zmarłego w 1805 r. brata króla Jerzego III. a siostra zmarłego 1834 r. Wilchelma Fryderyka xcia Gloucester. Na niéj wymiera potomstwo jéj ojca. Spadek przechodzi na jéj najstarszą ciotkę, a gdy ta już nie żyje, na jéj wnuka żyjącego teraz w Londynie xcia brunświckiego,—uwagi godna okoliczność, ale przy teraźniejszych stosunkach bez żadnego znaczenia. Z powodu téj śmierci dziennik *Times*, wyszedł dziś z czarną obwódką.

List z Otaheiti z d. 11 czerwca, zamieszczony w *Shipping Gazette*, nie wspomina także nic o potyczce francuzów z Otaheitanami, ale tchnie jawną nienawiścią ku francuzom. »Uciski i okrucieństwa francuzów, (mówi ten list między innemi) trwają ieszcze ciągle, a ich swawola względem anglików coraz bardziéj wzrasta. Przekupili oni jednego z zdradzieckich naczelników, aby się udał na pokład okrętu *Basilisk*, i królowę Pomare zamordował, ale ten zły zamiar został wcześnie odkryty i spełnienie jego zniweczone.*) Kapitan Hope z okrętu *Thalia* wzbraniał się salutować chorągiew francuzką, którą samowolnie na wyspie zatknięto. Admirał Thomas zdala od téj nieszczęśliwéj wyspy przebywa spokojnie w cieniach wyspy Owaihi.—Francuzi zakładają wszędzie fortyfikacye.«

*) Ażeby francuzi mieli nająć skrytobójcę do zamordowania mało znaczącéj królowéj Pomare, zdaje się być złośliwą potwarzą. Skrytobójstwo nie należy do francuzkich grzechów narodowych.
Przyp. Gaz. Augsb.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 16 do dnia 17 Grudnia.

Lauterbach Juliusz, Biegańska Eufrozyna, Marchocka Marya ob., Zagorska Rozalia, Reuter Ludwik, Trzciński Dyonizy ob., Makulski Franciszek, Byszewski Józef, Pawłowska Maryanna, Potulicki Michał hr., Łubieński Kazimierz hr., Markowski Walenty, z Polski; -- Włochowicz Stanisław, Wojciechowski Józef ob., Milewski Walenty, Romer Alexander ob., Buchagiar Piotr, Carli Andrzéj, Gronkowski Konstanty, z Galicyi; -- Westenberg ob., do Pruss.

Wyjechali z Krakowa

De la Forte Jan, Szymanowski Maurycy, Błeszyński Wiktor ob,. Hallady Joanna, do Polski;-- Leduchowski Ignacy hr., Kruger Karol ob., Wendt Karolina, Graeffer Wilhelmina, Gędzierski Seweryn, do Galicyi.

Doniesienia Urzędowe.

Nro 10,200.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI W SENACIE RZĄDZĄCYM.

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Z powodu nie doszłéj na dzień 31 b. m. ogłoszonéj licytacyi, podaje do powszechnéj wiadomości iż w biórach Wydziału Spraw Wewn. i Policyi odbywać się będzie licytacya *in minus* przez opieczętowane deklaracye na dostawę 10 koni dla żandarmeryi krajowéj potrzebnych, pod warunkami które każdego czasu w biórach Wydziału mogą być przejrzanemi. a wedle których *praetium fisci* konia jednego zlp. 500 jest ustanowione. Deklaracye te obok *vadium* w kwocie złp. 500 w kassie główném złożyć się mającego, winny być składane w dniu 31 b. m. z rana do godziny 1éj na ręce Senatora w Wydziale Prezydującego, w formie niżéj oznaczonéj.

Forma Deklaracyi

Na skutek obwieszczenia Wydziału Spraw Wewnętrznych i Policyi, z dnia 7 Grudnia r. b. N. 10,200 wydanego względem odbywać się mającéj licytacyi na dostawę 10 koni dla żandarmeryi potrzebnych, składam niniejszą deklaracyą, iż dostąwy tychże po cenie za jednego konia (tu wypisać należy cenę konia jednego) podejmuję się, i takową wedle warunków licytacyi przezemnie odczytanych i zrozumianych jak najdokładniéj uskutecznię. Zaświadczenie kassy głównéj jako należne *vadium* złożyłem znajduje się na niniejszéj deklaracyi zamieszczone (tu deklarant winien wyszczególnić datę imie i nazwisko, tudzież miejsce zamieszkania swego.) Ostrzega się zarazem, iż deklaracya pod nieważnością pisana być winna wyraźnie, bez przekreśleń lub zastrzeżeń, i żeby na wierzchu opieczętowanéj deklaracyi napisanem było: »Deklaracya odnosząca się na do»stawę 10 koni dla żandarmeryi krajowéj przez »Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi do Nru 10,200 ogłoszonéj.

Kraków d. 7 Grudnia 1844 r.

Senator Prezydujący

KOPFF.

(2r.) Referendarz L. *Wolff.*

Nro 7186.

TRYBUNAŁ

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Z powodu zgłoszenia się Urszuli Freumeld tytuł spadkowości na wyrokach Trybunału Cywilnego I. Instancyi gubernii Mazowieckiéj z dnia $\frac{16}{28}$ Lipca 1842 roku dział majątku po Andrzeju Przybylskim urządzającym, opierającéj, o przyznanie na rzecz jéj w $\frac{1}{4}$ części spadku po ś. p. X. Janie Stanisławie Przybylskim kanoniku katedralcym Krakowskim pozostałego, po wysłuchaniu wniosku Prokuratora z uwagi na artykuł 12 ustawy hypoteczném z roku bieżącego, wzywa wszystkie strony interessowane, prawo do części spadku, któréj Urszula Freumeld przyznania domaga się, mieć mogące, aby w przeciągu miesięcy trzech, zgłosili się pod rygorem przyznania i zalecenia przepisania tytułów do $\frac{1}{4}$ części powyższego spadku na rzecz wspomnionéj Urszuli Freumeld.

Kraków d. 14 Grudnia 1844 r.

Prezes Trybunału,

MAIER.

(1r.) Sekr. *Lasocki.*

Nro 10,033.

TRYBUNAŁ

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Na zasadzie art. 12 ustawy o Zwierzchności hipoteczněj, wzywa mających prawo do spadku po Antonínie 1o. Glogerowéj, 2do Knollowéj pozostałego, mianowicie z połowy kamienicy N. 679 w gminie V. M. Krakowa położonéj, i z różnych ruchomości składającego się, aby z prawami swemi do Trybunału w terminie prekluzyjnym miesięcy 3 zgłosili się, po upływie bowiem terminu tego spadek ten zgłaszającym się małoletnim jéj dzieciom przyznanym zostanie.

Kraków d. 11 Grudnia 1844 r.

Sędzia Prezydujący,

Miętuszewski.

(1r.) Sekr. *Lasocki.*

Doniesienie prywatne.